

Ontspannen samenleven: levensbeschouwelijke herbronning in de meritocratie

Een serie avondcolleges georganiseerd door het Jan Luyken Instituut CHE en Stichting voor Christelijke Filosofie

Inleiding

Veel professionals worstelen met de druk van de prestatimaatschappij. Het meritocratisch bestel waarin je bent wat je presteert is allesbehalve rooskleuring. Stress, angst, burn-out en vervreemding zijn de schaduwzijden, die zich steeds nadrukkelijker manifesteren in tal van beroepsgroepen. In sommige sectoren is een heuse leegloop zichtbaar, zoals in zorg en onderwijs. Waar doe je het nog voor? Waarom doen we dit onszelf en elkaar aan? En hoe kan het anders, hoe ontworstelen we ons aan deze druk?

Politiek, overheid en organisaties komen met allerlei beleidsmaatregelen en leefstijladviezen. Veel individuen gaan te rade bij coaches, trainingen en zelfhulpboeken. Maar het lijkt allemaal weinig te helpen, de meritocratie wordt er niet mee doorbroken. Zoeken we remedies voor een overspannen samenleving wel op de goede plek? Is het wel een kwestie die oplosbaar is met de juiste interventies en instrumenten? Wat is er eigenlijk nodig om ons echt te ontdoen van de meritocratie?

In deze reeks avondcolleges doordenken we het ideaal van 'ontspannen samenleven' vanuit levensbeschouwelijk perspectief. Het vertrekpunt is dat de druk van de prestatimaatschappij een existentieel vraagstuk is. Radicale herbronning omtrent onze beelden over mens-zijn, het goede leven en de plek van werk zijn nodig. Ons ontdoen van de meritocratie en ontspannen samenleven vraagt een fundamenteel andere kijk op en omgang met rust, ritme en werktijd. In deze collegereeks gaan we daarover in gesprek vanuit bronnen uit religie, filosofie en kunst. We lezen teksten van protestantse, katholieke en joodse denkers en doordenken gezamenlijk de actualiteit en urgentie ervan voor ons dagelijkse (professionele) bestaan.

De collegereeks is bedoeld voor professionals (of je nu in je eerste of vierde baan zit) die verlangen naar verdieping en bestaansverheldering. De collegereeks daagt je niet alleen uit om de meritocratie en de bronnen conceptueel te begrijpen. In de colleges is ook volop ruimte voor existentiële bezinning, voor persoonlijke reflectie, doordat we de bronnen ook expliciet op ons eigen concrete (professionele) bestaan betrekken. Deelnemers bekwamen zich zo verder in het zijn van een 'reflective practitioner'.

Praktische informatie

- Docent: dr. Robert van Putten, lector Bezieling & Professionaliteit aan de CHE
- Coördinatie: Bureau Stichting voor Christelijke Filosofie
- Format: Interactieve seminars (hoor/werkcollege)
- Doelgroep: professionals met hbo/wo-achtergrond
- Entreegeld: €95 voor 4 avonden, inclusief lesmateriaal
- Locatie: Plompstorengracht 3, Utrecht.
- Data: 3 april, 24 april, 8 mei en 29 mei 2024
- Tijdstip: 19.30 - 21.30 uur
- Aanmelden: www.christelijkefilosofie.nl/onderwijs (voor 8 maart 2024)

Over de docent

Dr. Robert van Putten is lector Bezieling & Professionaliteit aan de Christelijke Hogeschool Ede. Daar doet hij onder meer onderzoek naar 'tijd en professionaliteit'. Eerder publiceerde hij *De jacht naar rust: het tegoed van het christendom* (2021) met een beurs van het Thijmgenootschap. Hij schrijft regelmatig in dagbladen en tijdschriften over ontspannen samenleven, prestatiedruk en rust. In 2020 promoveerde hij aan de Vrije Universiteit Amsterdam op het proefschrift *De ban van beheersing: naar een reflexieve bestuurskunst*.

Inhoudelijk programma

Avond 1 De overspannen samenleving: de meritocratie als existentieel probleem

Deze avond staat in het teken van probleemanalyse. We gaan lagen 'afpellen' en kijken verder dan beleidsanalyses en onderzoeksrapporten vaak doen. Voorbij de rol van technologie en neoliberale economie kijken we naar de rol van waarden als zelfontplooiing en maakbaarheid, naar de rol van secularisatie. De rol van grondmotieven (Dooyeweerd) komt daarbij aan de orde..

Avond 2 Rust als het goede leven: lessen van Josef Pieper

Deze avond wil 'het goede leven' opnieuw begrijpen, door aandacht te vestigen op een grote misvatting van de moderniteit. Dat werk gelijk staat aan zelfontplooiing en het goede leven. We herbronnen via de katholieke denker Josef Pieper, die 'de traditie' van Plato en Augustinus tot Thomas van Aquino samenbrengt en waarin het leven van de rust als wezenlijk voor het goede leven centraal stond. We herontdekken de waarde van rust en daarmee een andere kijk op mens-zijn.

Avond 3 Heilige ritmes: Abraham Joshua Heschel over de sabbat

Deze avond zet een stap verder in de herbronning. Wezenlijk voor het christelijk denken over rust is de plek van de rustdag. Dat is het eerste Bijbelse gegeven over rust: het ritme van 1 +6. Een twintigste-eeuwse klassieke tekst hierover, die ook in het protestantse theologisch denken belangrijk is geworden, is 'de sabbath' van rabbijn Heschel. Via zijn werk ontdekken we het geheim van een heilig ritme en doordenken we hoe we een 'sabbath way of life' kunnen ontwikkelen door dit ritme te eerbiedigen.

Avond 4 De tijd ont-managen: een andere benadering van werktijd

Deze laatste avond trekken we lijnen door naar de context van het werk. Hoe kunnen rust en ritme eruitzien in professionele praktijken, waarin snelheid en prestatiedruk volop ervaren worden. Dat vraagt een andere kijk op en invulling van 'werktijd'. Deze avond verkennen we een andere omgang met werktijd, waarin niet het managen maar het ontmanagen van de tijd centraal staat. We hebben het over de balans tussen lege, productieve en vervulde tijd.